

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקלעה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשל"א

חלק ג – יוצא לאור לש"פ אחרי-קדושים, י"ג אייר, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

מנחם מענדל בן מינדל

שליח כ"ק אדמו"ר במיניסוטה

בקשר עם יום הולדתו החמישים

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

מתוך אושר, שמחה והרחבה בגו"ר

ולשנת הצלחה רבה ומופלגה בעבודתו הקי

ונחת רוח חסידותי מכל יוצאי חלציו

ברוב טוב גשמי ורוחני ומתוך שמחה וטוב לבב

ויצליח בכל אשר יפנה באופן דלמעלה מדרך הטבע

נדפס על ידי משפחתו וידידיו שיחיו

ועד הנחות בלה"ק

מנוו להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"ט זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. ראש חודש אייר, ה'תשע"ח

הודעה משמחת

נשארה כמות מצומצמת של סט הספרים

„תורת מנחם – התוועדויות“

ה'שי"ת – ה'תש"ל (כרכים א – ס)

ולאור בקשת כו"כ – יוצאים אנו שוב במבצע מיוחד

הזדמנות אחרונה לרכוש את הסט

במחיר מסובסד* של \$440

מיום שלישי ב' אייר – „לכתחילה אריבער“

עד יום ראשון י"ד אייר, פסח שני – „ניטאָ קיין פאַרפּאַלן“

החלוקה תבצע בסמיכות לחג השבועות

הכמות מצומצמת וכל הקודם זוכה

כנסו עוד היום לאתר, והזמינו את הסט שלכם:

www.lahak.org/shishim

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 03-9606-018

לרכישה בצרפת או למשלוח לצרפת

נא לפנות ל„בית ליובאוויטש“ המרכזי

(* המחיר לא כולל דמי משלוח.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ אחרי-קדושים, י"ג אייר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שלישי מהתוועדות ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר ה'תשל"א – הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ שמיני, חלק שני לש"פ תזו"מ, חלק רביעי ואחרון י"ל אי"ה לש"פ אמור).

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד „הקיצו ורננו גו“, ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, „תורה חדשה מאתי תצא“.

ועד הנחות בלה"ק

ח' אייר, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ב

ב"ה, כד' טבת תשי"ט
ברוקלין

האברך ווי"ח אי"א נוי"נ יעקב איסר ש"י

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך, נתקבל מכתבו מיי"ח טבת, בו שואל בהנוגע להסתדרותו בעתיד.

ומובן שבכל אופן כדאית כל השתדלות וגם יגיעה אשר ינצל כשרונותיו אשר חונן בהשגחה פרטית במוסדות חב"ד, ומכמה טעמים. וגם על זה נאמר יגעת ומצאת, וכיון שהתחיל בישיבת אחי תמימים אשר בראשון לציון, מובן שלזה דין קדימה. ובטח במשך איזה שבועות יוכל לבחון התוצאות ובהתאם לזה יחליט. ותקותי אשר בהשתדלות הנה יצליח בהאמור, ויבשר טוב ומתאים לתקותי – שהצליח.

בקשר להני"ל נראית לי הסברא שיעתיקו דירתם לראשון לציון.

תקותי שלא רק מחזיק הקביעות בנגלה וחסידות, אלא גם מוסיף בזה. והרי ציווי תורתנו תורת חיים להעלות בקדש.

ברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (בלוי, תשע"ג).
האברך .. יעקב איסר: מינסקי, רשל"צ.
יגעת ומצאת: מגילה ו, ריש ע"ב.
ציווי תורתנו .. להעלות בקדש: ברכות כח, א. וש"נ.

יט. בפסקא "אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו" – ידועה הקושיא¹²⁵: מהו החידוש בכך ש"קרבנו לפני הר סיני" (אם "לא נתן לנו את התורה"), שאומרים על זה "דיינו"?

יש מפרשים¹²⁶ ש"קרבנו לפני הר סיני" (אפילו ללא מ"ת) קאי על ההתגלות האלקית – "אתה נגלית בענן כבודך על הר סיני"¹²⁷, או שקאי גם על שמיעת עשרת הדברות (ללא נתינת כל התורה כולה). אבל, אין זה מחוור בדיוק הלשון "קרבנו לפני הר סיני", שהרי זוהי מעלת ההתגלות האלקית או שמיעת עשה"ד, ואין זה החידוש שמצד עצם ענינו של הר סיני.

ובפרט ש"קרבנו לפני הר סיני" הי' כמה (חמשה או ששה) ימים לפני "אתה נגלית" ועשה"ד (בששה בסיון – לדעת רבנן, או בשבעה בסיון – לדעת ר"י¹²⁸), שהרי בר"ח סיון באו למדבר סיני, כמארז"ל¹²⁸ "כתיב הכא¹²⁹ ביום הזה באו מדבר סיני, וכתיב התם¹³⁰ החדש הזה לכם ראש חדשים, מה להלן ראש חדש אף כאן ראש חדש".

כ. ויובן בהקדם שאלה נוספת בנוגע לכללות הענין ד"אלו כו' דיינו":

מדוע מקדימים לומר "אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים דיינו" (וכן כל פרטי הענינים שבהמשך הפסקא) – הרי יכולים לומר מלכתחילה "כמה מעלות טובות למקום עלינו, שהוציאנו ממצרים ועשה בהם שפטים .. וקרבנו להר סיני ונתן לנו את התורה וכו' ובנה לנו את הבחירה לכפר על כל עוונותינו"?

אך הענין הוא – כמדובר לעיל¹³¹ שכל ענין שנאמר בתשוב"כ הוא מציאות קיימת באופן נצחי, ולכן, כאשר מתפיסים בשבועת משה גם לאחרי שבטלה, חלה השבועה, דכיון שבתורה נאמר "ויואל משה"¹³², הרי זו מציאות קיימת באופן נצחי.

ועד"ז בנדו"ד: כיון שנזכר בתורה אודות הזמן ומעמד ומצב ד"קרבנו לפני הר סיני" קודם ש"נתן לנו את התורה", הנה גם לאחרי שניתנה התורה, נשאר בקיום נצחי גם המעמד ומצב ד"קרבנו לפני הר סיני" קודם ש"נתן לנו את התורה".

(129) יתרו יט, א.

(130) בא יב, ב.

(131) שיחת ש"פ ויקרא ס" ... (לעיל ע' ...).

(132) שמות ב, כא. וראה צפע"נ מכות יא,

א. מפענ"צ פ"ה סי"ב.

(125) ראה גם תו"מ חנ"ו ריש ע' 58.

וש"נ.

(126) ראה הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' כט (פיסקא אלו קרבנו).

(127) נוסח פסוקי שופרות בתפלת מוסף

דר"ה.

(128) שבת פו, ב.

וענין זה מודגש בדברי בעל ההגדה "אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו":

כשאומרים רק "כמה מעלות טובות למקום עלינו .. וקרבנו להר סיני ונתן לנו את התורה", משמעות הדברים, שהם שני ענינים שבאים בבת אחת או זה אחר זה, אבל לא מודגש שגם עכשיו ישנו הענין ד"קרבנו לפני הר סיני" כפי שהוא בפני עצמו.

ולכן הקדים בעל ההגדה לומר "אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו" — ש"קרבנו לפני הר סיני" הוא ענין בפני עצמו שצריך להודות עליו; ובמילא מובן מזה, שגם לאחרי שנתן לנו את התורה נשאר בקיומו גם הענין ד"קרבנו לפני הר סיני", כיון שכל ענין בתורה הוא נצחי.

כא. וביאור הענין:

בנוגע לענינו של הר סיני — בניגוד לשאר השמות שנקראו לו, כמו "הר האלקים"¹³³ (שזהו שם שמתאים יותר ביחס ללימוד התורה), "הר חורב"¹³⁴, וכיו"ב — איתא בגמרא¹³⁵: "מאי הר סיני, הר שירדה שנאה לעכו"ם עליו".

ועפ"ז מובן הענין ד"קרבנו לפני הר סיני" לפני שנתן לנו את התורה — שזה מורה שאין לחשוב ("זיך איינרעדן") שיכולים לרדוף אחרי תאוות עוה"ז, וביחד עם זה, להיות למדן, ללמוד נגלה וחסידות, אלא צ"ל הענין ד"קרבנו לפני הר סיני" — רגש של שנאה לעניני העולם. ובדוגמת מארז"ל "כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר כו"¹³⁶, ו"מה להלן באימה וביראה ברתת ובזיע אף כאן כו"¹³⁷ — שזהו בפרטיות בכל פעם שלומדים תורה; ועד"ז הוצרך להיות הענין ד"קרבנו לפני הר סיני" בנוגע לכללות הענין דמ"ת.

ובכללות הרי זה הענין ד"סור מרע ועשה טוב": "קרבנו לפני הר סיני" — הו"ע דסור מרע, לסור מכל עניני עוה"ז, שלא להיות מונחים בהם; ו"נתן לנו את התורה" הו"ע דעשה טוב, לימוד התורה.

אלא שאי אפשר להמתין עד לגמר העבודה ד"סור מרע", ועד אז לא ללמוד תורה... בודאי צריך ללמוד תורה גם בשעה שאוחזים עדיין באמצע העבודה ד"סור מרע", אבל צריך לידע שלימוד התורה כדבעי הוא רק לאחרי ההקדמה ד"סור מרע", שזהו"ע ד"קרבנו לפני הר סיני".

(133) שם ג, א. ועוד.

(134) תשא לג, ו.

(135) שבת פט, סע"א.

(136) פסחים ק"ז, א. וש"נ.

(137) ברכות כב, א. וש"נ.

הוספה

א

בי"ה, כ"ד טבת תשי"ט
ברוקלין

הו"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים כו'
מו"ה אברהם יעקב שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך קבלתי מכתבו מט"ו טבת, בו כותב ר"פ מהמצב בבית הספר אשר השגחה העליונה זיכתו לנהלו, בית ספר אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש, ע"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל. ותקותי חזקה שהתבוננות, אפילו לשעה קלה, בגודל חשיבות הענין של חינוך על טהרת הקודש בכלל, ובבי"ס האמור בפרט, תעורר בו כחות נוספים, בכחות הגלויים וגם מכחות הנעלמים, להוסיף מרץ והתענינות בעבודתו הק'. ובודאי יתוסף עי"ז גם בהצלחת עבודתו.

מובן וגם פשוט שבמדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה, אלא שכמה פעמים ככה, יתוסף גם בעניני הפרטים של המשתדל והמתענין, ובפרט בנחת רוח אמיתית נחת יהודי חסידותי מו"ח שליט"א.

... בברכה לבשו"ט בכל האמור, ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור

מ. שניאורסאהן

א

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (רוזנברג, תשע"ה).
מו"ה אברהם יעקב: הרשקוביץ, רשל"צ. מנהל בי"ס אהלי"י — זרנוגה. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ח'לה, ובהנסמן בהערות שם.
שבמדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה: סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ה, ב ואילך.
אלא שכמה פעמים ככה: ראה פרש"י תשא לד, ז (מתוספתא סוטה פ"ד ה"א). ועוד.
דמוסיף והולך: ע"פ שבת כא, ב.

היא "ממי שנגלה בסיני" (כמבואר במפרשים¹⁷⁰), וא"כ, במקום לומר "מסיני", שאז זקוקים לפרש שאין הכוונה לסיני עצמו אלא "ממי שנגלה בסיני", ה' התנא צריך לומר בפירוש "משה קיבל תורה מהקב"ה", ולמה אמר "מסיני"?

לא. וכן צריך להבין כמה ענינים במשנת "כל ישראל":

מ"ש "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" — קאי לא על גן-עדן, אלא על עולם התחי', כמובן מהמשך המשנה: "ואלו שאין להם חלק לעולם הבא, האומר אין תחיית המתים מן התורה", ובגמרא מבואר טעם הדבר: "הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהי' לו חלק בתחיית המתים, שכל מדותיו של הקב"ה מדה כנגד מדה".

והנה, עיקר החידוש של עולם התחי' לגבי גן-עדן הוא — לא בנוגע ללימוד התורה, שישנו גם בג"ע, במתיבתא דרקייע¹⁷³ ומתיבתא דקוב"ה, אלא בנוגע לקיום המצוות, ששייך רק אצל נשמות בגופים, ולכן, אף שבזמן תחיית המתים יהי' אמנם עליו גדול יותר בלימוד התורה, הרי עיקר החידוש הוא שקיום המצוות יהי' באופן נעלה יותר.

ועפ"ז צריך להבין: כיון שבפרקי אבות מדובר אודות מעלת התורה, למה מקדימים משנת "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", שבה מודגשת מעלת קיום המצוות, ולכאורה ה' מתאים יותר לומר שכל ישראל יש להם חלק בגן-עדן, שקשור עם לימוד התורה?

גם צריך להבין דיוק הלשון "כל ישראל יש להם חלק כו'", דלכאורה ה' מתאים יותר לומר "ישראל כולם כו'" — שהרי העיקר הוא ש"ישראל" יש להם חלק לעוה"ב, ואילו תיבת "כל" באה רק לרבות את כולם, אפילו אלו שיש סברא לומר שאין להם חלק כו', וא"כ, יש להתחיל בענין העיקרי — "ישראל", ואח"כ להוסיף את הריבוי — ישראל כולם, ולא להתחיל עם הריבוי — "כל ישראל"?

ובפרט שענין התורה — שאודותה מדובר בפרקי אבות — מודגש בתיבת "ישראל", ר"ת "יש ששים ריבוא אותיות לתורה"¹⁷⁴, ולכן מתאים יותר להתחיל בתיבת "ישראל".

*

ואין לחשוב ש"קרבונו לפני הר סיני" הוא רק ענין צדדי, והעיקר הוא ללמוד תורה — שלכן מדגישים "אלו קרבונו לפני הר סיני". דיינו, היינו, שצריך ליתן שבח והודי' להקב"ה במיוחד על זה ש"קרבונו לפני הר סיני" — "הר סיני" דייקא, ובאופן ד"קרבונו לפני הר סיני", ומזה מובן שזהו ענין עיקרי.

אבל לאח"ז צריך להיות גם לימוד התורה בפועל — "ונתן לנו את התורה", ועד שבאים לסיום הענין: "ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עוונותינו".

ואז נעשית "טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו" — "כפולה ומכופלת" דייקא (בדוגמת הלשון באגה"ת¹³⁸ בנוגע לענין התשובה: "אם ה' רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים וכו' שבמקום הקשר הוא כפול ומכופל"), כיון שגם לאחרי ש"נתן לנו את התורה" נשאר הענין ד"קרבונו לפני הר סיני" בקיום נצחי.

ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹³⁹ בגאולה העתידה, ע"י משיח צדקנו, שיבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל¹⁴⁰, בגאולה האמיתית והשלימה, בקרוב ממש.

* * *

כב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ויאמר לו יהונתן מחר חודש.

* * *

כג. בפירוש רש"י בקאפיטל י"א פסוק ב' — "דברו אל בני ישראל לאמר זאת החי' אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ" — יש כמה פיסקות שיש בהם כמה דיוקים, ומפני קוצר הזמן נתעכב רק על אחדים מהם:

לכל לראש מעתיק רש"י את התיבות "דברו אל בני ישראל", ומפרש: "את כולם השוה להיות שלוחים בדבור זה",

— והיינו, שפירוש זה בא בהמשך למ"ש רש"י בפירוש "וידבר ה' אל משה ואל אהרן) לאמר אליהם", "למשה אמר שיאמר לאהרן. . . שיאמר לאלעזר ואיתמר", ועז"נ "דברו (אל בני ישראל)", לשון רבים, "את כולם (אהרן וכן אלעזר ואיתמר) השוה (עם משה) להיות שלוחים בדבור זה" —

(140) רמב"ם הלי' מלכים ספ"א.

(138) ספ"ט.

(139) מיכה ז, טו.

(173) נזכר גם המבואר בלקו"ת (תוריע

כב, סע"ב ואילך) בענין זה בנוגע לרבה בר (174) מג"ע אופן קפו.

"לפי שהושוו בדמימה, וקבלו עליהם גזירת המקום באהבה".
וצריך להבין:

(א) מ"ש רש"י "שהושוו בדמימה" — הרי זה בפשטות בהמשך למ"ש לפנ"ז¹⁴¹ "וידום אהרן". וא"כ, הטעם על ענין הדמימה (ש"קבלו עליהם גזירת המקום באהבה") הי' רש"י צריך לפרש מיד בפעם הראשונה שנזכר ענין הדמימה — בפסוק "וידום אהרן". ואינו מובן: מדוע לא פירש זאת רש"י בפעם הראשונה, אלא רק כשמוסיף אודות ענין הדמימה גם אצל אלעזר ואיתמר ("שהושוו כולם בדמימה"), אזי מבאר את הטעם — ש"קבלו עליהם גזירת המקום באהבה"?

(ב) בנוגע לאלעזר ואיתמר — הנה גם אם לא היו מקבלים גזירת המקום באהבה, היו שותקים ולא מדברים, כמובן מפירוש רש"י לעיל על הפסוק¹⁴² "וידבר אהרן אל משה גו'", "אפשר משה קצף על אלעזר ואיתמר, ואהרן מדבר? — הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו בדין שיהא אבינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו בדין שיהא תלמיד משיב את רבו" (ורש"י מוסיף ומבהיר: "יכול לפי שלא הי' באלעזר להשיב, ת"ל ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא וגו'¹⁴³, הרי כשרצה דיבר לפני משה ולפני הנשיאים").

וא"כ, מנא לי' לרש"י שהטעם לשתיקת אלעזר ואיתמר הוא לפי ש"קבלו עליהם גזירת המקום באהבה" — הרי יתכן ששתיקתם היא בגלל (סיבה אחרת שהזכיר בעצמו לפנ"ז) שלא רצו לדבר לפני אהרן ומשה! כד. וממשיך רש"י לבאר מ"ש "זאת החי", בג' פיסקות נפרדות, כדלקמן.

ובדרך אגב — רואים כאן א' הכללים בפירוש רש"י:

ובהקדים המדובר כמ"פ בנוגע לכללי רש"י — שרש"י לא כתב בעצמו את כל הכללים לפירושו, אלא רק כללים אחדים, החל מהכלל העיקרי: "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"¹⁴⁴, ואילו שאר הכללים — צריכים אנו למצוא מפירוש רש"י. וכמו כללי הש"ס שבמבוא התלמוד¹⁴⁵, שכללים אלו לא נכתבו ע"י האמוראים עצמם, אלא שמדברי הגמרא גופא למדים אנו כללים אלו.

ומה טוב ונכון — ויה"ר שיהי' כן בפועל — שמישהו ילקט את

תעבדון את האלקים על ההר הזה" [ולהעיר ממשנ"ת בהתוועדות הקודמת¹⁶⁶ שביצי"מ הי' כבר ענין התורה, כך, שגם חג הפסח קשור כבר עם מ"ת], ולכן, בתור הכנה לקבלת התורה לומדים פרקי אבות שבהם מדובר אודות ענין התורה, ועד שהפרק האחרון מפרקי אבות, פרק ששי, נקרא בשם "קנין תורה", כיון שבכל הפרק מדובר אודות מעלות התורה — "ואומרים לפניו משנת¹⁶⁷ כל ישראל, ואחריו משנת¹⁶⁸ רבי חנניא בן עקשיא" (אף שאינם ממסכת אבות).

ובעמדנו ביום השבת שלאחרי חג הפסח, שבו לומדים פרק ראשון מפרקי אבות — נתעכב עתה על התחלת הפרק: "משה קיבל תורה מסיני", שכן, אע"פ שכבר נאמרו כו"כ ביאורים בזה, הרי כיון שהתורה "ארוכה מארץ מדה גו'¹⁶⁹, יכולים להוסיף בזה כהנה וכהנה.

ל. הפיסקא "משה קיבל תורה מסיני" נוגעת אמנם למסכת אבות, כדי להבהיר שגם עניני מדות ומוסר כו' שנתבארו במסכת אבות קיבל משה מסיני¹⁷⁰;

אבל, כיון שנתפרט כאן כללות סדר השתלשלות התורה, הי' מן הראוי לבאר זאת תיכף בהתחלת תושבע"פ — כפי שמצינו ב"משנה תורה" להרמב"ם (שקראו בשם זה "לפי שאדם קורא בתורה שבכתב תחלה, ואח"כ קורא בזה, ויודע ממנו תורה שבעל פה כולה (עכ"פ בנוגע לפסק ההלכה), ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם"), שבהקדמתו לחיבורו מבאר כל השתלשלות קבלת התורה מדור לדור, ועד"ז הוצרך להיות גם במשנה, שסדר השתלשלות קבלת התורה יהי' בהתחלת תושבע"פ — שמתחילה בסדר זרעים, כמרומו בפסוק¹⁷¹ "והי' אמונת עתך וגו'", "אמונת זה סדר זרעים"¹⁷², ובהקדמה לזה — מסכת ברכות; ולמה המתין התנא עם הענין ד"משה קיבל תורה מסיני" עד למסכת אבות שבסדר נזיקין?

גם צריך להבין מדוע מתחיל התנא ב"משה" — "משה קיבל תורה מסיני" — הרי הכוונה היא לבאר מעלת התורה, ולא לספר אודות משה, וא"כ, הי' צריך להתחיל ב"תורה" — "תורה קיבלה משה מסיני", ולמה התחיל ש"משה קיבל תורה מסיני"?

גם צריך להבין הדיוק "משה קיבל תורה מסיני" — הרי הכוונה

(166) שיחת אחרון של פסח סכ"ד (לעיל)
 (167) פי' הרע"ב.
 (168) מכות ספ"ג.
 (169) ע' (...).
 (170) פי' הרע"ב.
 (171) ישעי' לג, ו.
 (172) שבת לא, א.
 (166) שיחת אחרון של פסח סכ"ד (לעיל)
 (167) סנהדרין ר"פ חלק.
 (168) מכות ספ"ג.
 (169) ע' (...).
 (170) פי' הרע"ב.
 (171) ישעי' לג, ו.
 (172) שבת לא, א.

(141) יו"ד, ג.
 (142) שם, יט.
 (143) מטות לא, כא.
 (144) בראשית ג, ח.
 (145) נדפס אחרי מס' ברכות (בש"ס הוצאת ווילנא).

שהיו להם ריבוי בהמות, כמו גמלים (כהמשך הכתוב: "את הגמל"),
וא"כ, למה היו צריך משה להראות להם?

כז. וממשיך רש"י בד"ה "זאת החי" הג' — "זאת החי" מכל
הבהמה", "מלמד שהבהמה בכלל חי".

ואינו מובן: מדוע אומר רש"י שפסוק זה "מלמד שהבהמה בכלל
חי" — הרי כבר יודעים זאת מפסוקים שלפנ"ז, כנ"ל (סכ"ה) שמצינו
כפ' בראשית ש"חי" כולל גם בהמה?

כח. ודיוק נוסף בנוגע לכללות פירוש רש"י בג' הפסקאות ד"זאת
החי":

בד"ה הא', שמפרש ש"חי" הוא "לשון חיים" — הי' צריך רש"י
להעתיק רק "תיבת "החי"; בד"ה הב', שמפרש "שהי' משה אוחו . .
ומראה כו" — הי' צריך להעתיק רק תיבת "זאת"; ובד"ה הג' שמפרש
ש"הבהמה בכלל חי" — הי' צריך להעתיק רק תיבת "החי" (מכל
הבהמה). ולמה מעתיק בכולם ב' התיבות "זאת החי"?

ומזה באים לשאלה נוספת: למה מפרש רש"י תחילה תיבת "החי"
(לשון חיים) ואח"כ תיבת "זאת" ("שהי' משה אוחו . . ומראה כו")
— היפך סדר התיבות בכתוב: "זאת החי"?

וכמדובר כמ"פ שכל הדיוקים שבפירוש רש"י צריכים להיות
מוכרחים בפשטות הכתובים, מבלי צורך להוסיף מאומה על דברי רש"י,
כיון שהבן חמש למקרא מבין זאת מדברי רש"י עצמו, וכפי שיתבאר
לקמן.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה להכריז אודות ה"מלוה מלכה"¹⁶⁴, וכן
אודות ההתוועדות של צעירי אגודת חב"ד¹⁶⁵].

* * *

כט. נהוג ללמוד פרקי אבות בשבתות שבין פסח לשבועות, כמ"ש
רבינו הזקן בסידורו: "נוהגין לומר פרקי אבות פרק אחד בכל שבת שבין
פסח לעצרת" (ומוסיף "ויש נוהגין כך כל שבתות הקיץ"),

— והטעם בפשטות הוא בגלל שמיד לאחר יצי"מ התחילו בני
להתכונן לקבלת התורה בחג השבועות, כמ"ש³⁵ "בהוציאך את העם ממצרים

(164) לטובת ה"מעמד" — ראה גם שיחת (165) ראה גם שיחה הנ"ל סכ"ה (שם ע'
ש"פ אחרי, מבה"ח אייר דאשתקד בסופה (201). וש"נ.
תור"מ ח"ס ע' 209). וש"נ.

כל הכללים שבפירוש רש"י, כדי להקל על הלימוד, ובמילא יחסכו את
הצורך לחזור כמ"פ על אותם ענינים¹⁴⁶.

ובנוגע לעניננו:

מזה שרש"י חוזר ומעתיק את התיבות "זאת החי" בג' פסקאות
שונות, למדים "כלל", שכאשר רש"י מפרש ענינים שונים שאינם שייכים
זל"ז, אינו מפרש זאת ב"דיבור המתחיל" אחד, אלא מפרש כל ענין
ב"דיבור המתחיל" בפני עצמו. וזהו היסוד להמדובר כמ"פ שכאשר רש"י
מפרש כמה ענינים בד"ה אחד, בהכרח לומר שיש קשר ושייכות ביניהם,
דאל"כ, הי' מפרש כל אחד בד"ה בפ"ע, כמו בפסוק דידן (אף שלכאורה
יש קשר ושייכות בין הענינים שמפרש רש"י כאן, כפי שיתבאר לקמן).

כה. רש"י מעתיק את התיבות "זאת החי", ומפרש: "לשון חיים,
לפי שישאל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הבדילם מן
הטומאה וגזר עליהם מצות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא
שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא".

וצריך להבין:

(א) מנא לי' לרש"י ש"זאת החי" הוא "לשון חיים"?

יש מפרשים¹⁴⁷ ההוכחה של רש"י לפרש "חי" "לשון חיים" — "דאם
לא כן, למה כתב זאת החי", לכתוב זאת הבהמה, דבה איירי קרא". ואינו
מובן: מהי הסברא שמוטב לכתוב "זאת הבהמה" יותר מאשר "זאת החי"
— דלכאורה אדרבה: תיבת "חי" כוללת גם את כל הבהמות [וכפי שמצינו
בספר בראשית שלפעמים מפרט הכתוב בהמה וחי' בפ"ע¹⁴⁸, ולפעמים
נכללת בהמה בתיבת חי'¹⁴⁹], וא"כ מוטב לכתוב "חי" מאשר "בהמה".

(ב) אם יש צורך בהסברת הענין ד"הבדילם . . וגזר עליהם מצות,
ולאומות העולם לא אסר כלום" — מדוע לא נאמר ענין זה בנוגע לכל
המצוות שנאמרו עד עתה, החל מפ' יתרו ופ' משפטים, וכן המצוות
שבפרשיות ויקרא צו ושמיני, אלא רק בנוגע למצוה ד"זאת החי" אשר
תאכלו וגו'?

(ג) מה ניתוסף בהסברת הענין ע"י ה"משל לרופא וכו'?"

(146) ראה שם, כח ("בדגת הים ובעוף
השמים ובכל חי"). שם, ל ("ולכל חית הארץ
ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ"). נח
ט, יט ("כל החי' כל הרמש וכל העוף").
(147) ראה שם, גר"א ושפ"ח.
(148) ראה בראשית א, כד ("בהמה . .
וחיתו ארץ"). שם, כה ("את חית הארץ . .
ואת הבהמה").

(ד) מהו הדיוק "לרופא שנכנס לבקר את החולה" — הרי המצוות ניתנו לבני-אדם בריאים, ולא לחולים דוקא?

מצינו אמנם לקמן בפ' אחריי¹⁵⁰ שרש"י מביא "משל לחולה שנכנס אצלו רופא וכו'", אבל נתבאר כבר¹⁵¹ ששם מדובר אודות המעמד ומצב של חולת אהבה; משא"כ בנדוד¹⁵², כשמדובר אודות נתינת המצוות לישראל, אין זה שייך לחולה דוקא.

וכפי שפירש רש"י בפ' בשלח על הפסוק¹⁵² "כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים אליך כי אני ה' רופאך": "ומלמדך תורה ומצוות למען תנצל מהם, כרופא הזה האומר לאדם אל תאכל דברים שמחזירים אותך לידי חולי", היינו, שמדובר אודות אדם בריא שמזהירים אותו שיתנהג באופן שלא יבוא לידי חולי ("כל המחלה גו' לא אשים עליך"); ולמה בפרשתנו אומר רש"י "משל לרופא שנכנס לבקר את החולה"?

(ה) מדוע מסיים רש"י "כדאיתא במדרש רבי תנחומא" — הרי משל זה (עם אותם פרטים לכאורה) נאמר גם בויק"ר¹⁵³, ואעפ"כ מדייק רש"י "כדאיתא במדרש רבי תנחומא" דוקא?

כו. וממשיך רש"י בד"ה "זאת החי"י"י הב' לבאר הדיוק "זאת החי"י"י (שהלשון "זאת" מורה על דבר נוכח שמראים עליו באצבע, כמו "זה א-לי"¹⁵⁴) — "מלמד שהי' משה אוחז בחי' ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו", וממשיך: "את זה תאכלו וגו'¹⁵⁵, אף בשרצי המים אחז מכל מין ומין והראה להם. וכן בעוף ואת¹⁵⁶ אלה תשקצו מן העוף. וכן בשרצים וזה¹⁵⁷ לכם הטמא".

וכבר האריכו בזה מפרשי רש"י¹⁵⁸ — שבגמרא¹⁵⁹ נאמר "שלשה דברים היו קשים למשה עד שהראם לו הקב"ה באצבעו, ואלו הן .. מנורה, דכתיב¹⁶⁰ וזה מעשה המנורה. ראש חודש, דכתיב¹⁶⁰ החודש הזה. שרצים, דכתיב וזה¹⁵⁷ לכם הטמא"; ואילו ע"פ פירוש רש"י כאן, ישנו עוד ענין שהיו צריכים להראות באצבע — "זאת החי"י"י?"

(150) טז, א.	(155) לקמן יא, ט.
(151) שיחת ש"פ אחרי, מבה"ח וער"ח	(156) שם, יג.
אייר תשכ"ה ס"ז (תו"מ חמ"ג ע' 258 ואילך).	(157) שם, כט.
וש"נ.	(158) רא"ם וגו', משכיל לדוד וצדה לדרך.
(152) טז, כו.	(159) מנחות כט, א.
(153) פי"ג, ב.	(160) בעלותך ח, ד.
(154) בשלח טו, ב ובפרש"י.	

ובהמשך לזה, יש להתעכב גם על השינויים שבפירוש רש"י במקומות הנ"ל:

בנוגע למנורה — מפרש רש"י¹⁶⁰: "שהראהו הקב"ה באצבע לפי שנתקשה בה, לכך נאמר וזה", וכן פירש¹⁶¹: "מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש".

בנוגע לר"ח — מפרש רש"י¹⁶⁰: "נתקשה משה על מולד הלבנה באיזו שיעור תראה ותהי' ראוי' לקדש, והראה לו באצבע את הלבנה ברקיע ואמר לו כזה ראה וקדש".

ואילו בנוגע לשרצים (ועד"ז בנוגע ל"זאת החי"י") — לא הזכיר רש"י הענין שנתקשה משה. ויתירה מזה: רש"י לא אומר שהקב"ה הראה למשה (כדברי הגמרא), אלא שמשה הראה לישראל.

ויש להוסיף, שגם בנוגע למחצית השקל מצינו בפירוש רש"י¹⁶² ש"הראה לו כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל ואמר לו כזה יתנו", וגם כאן לא נאמר שנתקשה משה.

אך צריך להבין: מהו הכרחו של רש"י ש"הראה לו כמין מטבע של אש" דוקא — וכי לא הי' יכול להראות לו מחצית השקל כפשוטה (מטבע של חצי דולר)?!

וכמו בנוגע למולד הלבנה, ש"הראה לו באצבע את הלבנה ברקיע" (וכפי שמוסיף לבאר: "וכיצד הראהו, והלא לא הי' מדבר עמו אלא ביום .. אלא סמוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו, והראהו עם חשכה"), אבל לא הראה לו לבנה של אש!

ובפרט שרש"י מוסיף "ומשקלה מחצית השקל", שזהו בסתירה ל"מטבע של אש" — שהרי אש אין לו משקל, כיון שעולה למעלה, ומשקל שייך רק בדבר שיורד למטה, שכובד הדבר דוחפו למטה כו'.

[ואף שבמדרש¹⁶³ נאמר ש"הראה לו כמין מטבע של אש" — הרי רש"י מפרש פשוטו של מקרא, כמדובר כמ"פ].

ונחזור לעניננו — פירוש רש"י על הפסוק "זאת החי"י", "מלמד שהי' משה אוחז בחי' ומראה אותה לישראל כו'" — למה הוצרך משה להראות לישראל את כל בעלי החיים, כולל גם כל הבהמות, בה בשעה

(163) ראה בהנסמן בלקו"ש חט"ז ע' 381.

(161) תרומה כו, מ.

(162) תשא ל, יג.